

معنای نام « فاطمه » چیست ؟

روایات گوناگونی در مورد نامگذاری آن حضرت به این نام مبارک نقل شده است که ما پیش از ترسیم این روایات خاطر نشان می‌سازیم...

روایات گوناگونی در مورد نامگذاری آن حضرت به این نام مبارک نقل شده است که ما پیش از ترسیم این روایات خاطر نشان می‌سازیم که؛ نام مقدّس فاطمه از واژه «فطم« که به معنای بریدن و جدا کردن است، برگرفته شده است. بر این اساس هنگامی که گفته می‌شود:

«فطمتِ الامّ طفلها« و یا «فطمت الحبل« به این معناست که مادر، کودک خویش را از شیر برگرفت و یا ریمان بریده شد.

علامه مجلسی در این مورد می‌گوید:

چه بسیار که اسم فاعل به مفهوم اسم مفعول می‌آید. برای نمونه: «سرّ کاتم« و «مکانّ عامر« که به مفهوم مکتوم و معمور، یعنی پوشیده داشته شده و آباد شده، آمده است. همان‌گونه که در قرآن شریف نیز: فی عیشة راضیة» به معنای «فی عیشة مرضیة« آمده است.

و اینک برخی از روایات پیرامون این نام مقدّس:

پیروان او از آتش در امان داشته شده‌اند

ششمین امام نور از پدران گرانمایه‌اش و آنان از پیامبر گرامی آورده‌اند که فرمود:

ان جبرئیل قال له: ... سُمّیت فاطمة، فی الارض، [لأنها] فطمت شیعتها من النار. (1)

فرشته وحی برای او پیام آورد که: این دخت گرانمایه در زمین، «فاطمه« نامگذاری شد، چرا که پیروان راستین او از آتش دوزخ در امان داشته شده‌اند.

خدا، او و پیروانش را از آتش در امان داشته است

هشتمین امام نور از پدران گرانقدرش و آنان از پیامبر آورده‌اند که فرمود:

یا فاطمة أندرین لم سُمّیت فاطمة؟ فاطمه جان! می‌دانی چرا به این نام، نامگذاری شده‌ای؟

قال علی علیه‌السلام: لم سُمّیت؟ امیرمومنان پرسید: چرا؟

قال: لأنها فطمت هی و شیعتها من النار. (2) فرمود: بدان دلیل که او و پیروان راستین‌اش از آتش دوزخ در امان داشته شده‌اند.

و نیز فرمود:

سُمّیت فاطمة لان الله فطمها و ذرّيتها من النار، من لقی الله منهم بالتوحید و الایمان بما جئت به (3)؛ او فاطمه نامیده شده چرا که خدای جهان‌آفرین او و هر کدام از نسل پاکش که خدای را با توحیدگرایی و ایمان به آنچه من آورده‌ام، دیدار کند، همه را، از آتش در امان داشته است.

و نیز از پیامبر آورده‌اند که فرمود:

اتما سُمّیت ابنتی فاطمة، لان الله فطمها و ذرّيتها و محبّیها عن النار (4)؛ دخترم فاطمه تنها بدین جهت به این نام مقدّس نامیده شد که خدا او و نسل پاک و دوستداران واقعی‌اش را از آتش دوزخ در امان داشت.

و نیز از پنجمین امام نور آورده‌اند که فرمود:

در روز رستاخیز فاطمه علیها‌السلام بر نزدیک در دوزخ می‌ایستد و نیایش‌گرانه رو به آسمان می‌گوید:

الهی و سیدی، سُمّیتنی فاطمة، ... (5)

خدای من! سالار من! شما نام مرا فاطمه برگزیدی و به مهر خویش مرا و دوستداران نسل مرا از آتش در امان داشتی. بار خدایا! وعده تو حقّ است و تویی که در وعده‌هایت تخلف نمی‌ورزی.

از جانب خدا ندا می‌رسد که:

هان ای فاطمه! درست گفتی، من تو را بدین نام نامگذاری کردم و تو و دوستداران تو و نسل تو را که ولایت تو و نسل تو را داشته باشند، همه را از آتش دوزخ در امان داشته‌ام. درست می‌گویی، وعده‌ام حقّ است و من در وعده‌های خویش تخلف نمی‌ورزم ...

او را از هر ناپسندی در امان داشت

از امام صادق علیه‌السلام روایت است که فرمود:

آیا می‌دانید مفهوم واژه «فاطمه« چیست؟

یکی از شاگردان آن حضرت می‌گوید، گفتم: سرورم شما بفرمایید چیست؟

فرمود: یعنی او از بدی‌ها و ناپسندی‌ها جدا شده است.

آنگاه فرمود: اگر امیرمومنان با او پیمان زندگی مشترک امضاء نمی‌کرد، از آدم گرفته تا روز رستاخیز، در کران تا کران زمین، همتا و همشأنی برای او پیدا نمی‌شد.

گفتنی است که این روایت را گروهی از دانشمندان و محدثان اهل تسنن از جمله: ابن شبرویه دیلمی» از «#امّ سلمه»، آن بانوی با شخصیت آورده است که می‌گوید: «#پیامبر فرمود: اگر خدا علی را نیافریده بود، برای «#فاطمه» همشأنی نبود.»

این مطلب را خوارزمی در کتاب «#مقتل الحسین» ، ترمذی در کتاب «#مناقب»، مناوی در «#کنوز الحقایق» و قندوزی در «#ینابیع المودة» از «#امّ سلمه» و از «#عبّاس» عموی پیامبر روایت کرده‌اند.

برکت شناخت او

از ششمین امام نور آورده‌اند که:

دخت فرزانه پیامبر فاطمه علیهاالسلام، بدان دلیل به این نام مبارک نامیده شد که آفرینش از شناخت و معرفت او برگرفته شده است.

(6)

و ائما سُمّیت فاطمه لأن الخلق فطموا عن معرفتها. (7)

امتیاز او بر دیگران

از پنجمین امام نور حضرت باقر علیه‌السلام آورده‌اند که فرمود:

آنگاه که فاطمه علیهاالسلام ولادت یافت، خداوند به فرشته‌ای وحی فرمود که نام «#فاطمه» را بر زبان پیامبر جاری سازد. از این رو پیامبر گرامی به خواست خدا نام گرانمایه او را «#فاطمه» نهاد. سپس خدا به آن بانوی با فضیلت فرمود: من به وسیله دانش و بینش، تو را از دیگر بندگان جدا ساخته و بر همه آنان برتری بخشیدم و تو را پاک و پاکیزه ساختم.

آنگاه امام باقر علیه‌السلام فرمود:

به خدای سوگند که خدا این بانوی گرانمایه را به وسیله دانش و بینش از دیگران ممتاز ساخت و از همان عالم «#ذری» او را پاک و پاکیزه قرار داد.

پی نوشت‌ها:

1- بحارالانوار، ج 43، ص 18.

2- بحارالانوار، ج 43، ص 14 / ذخائر العقبی، ص 26، چاپ قاهره / ینابیع المودة، ص 194 .

3- بحارالانوار، ج 43، ص 14.

4- ینابیع المودة، ص 397، چاپ استامبول / نور الابصار، ص 41، چاپ مصر .

5- بحارالانوار، ج 43، ص 15 .

6- بحارالانوار، ج 43، ص 65 .

7- بحارالانوار، ج 43، ص 65 .

منبع:

کتاب فاطمة الزهراء؛ از ولادت تا شهادت، آية الله فقید سید محمدکاظم قزوینی، ترجمه علی کرمی. (تبیان)